

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК 164:339.727.22

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В КОНТЕКСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Михайлова Л.І., Глиненко Н. В.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Розширення Європейського Союзу до безпосереднього кордону з Україною відкриває додаткові можливості, пов'язані з розширенням європейської логістичної мережі на Схід і залученням інвестицій у розвиток її інфраструктури. Перспективи створення логістичної інфраструктури набувають особливої актуальності в контексті підготовки та проведення в Україні футбольного чемпіонату "Євро-2012", з яким пов'язують також розвиток транспортної інфраструктури, готельно-ресторанного бізнесу і туризму в країні.

До числа пріоритетних напрямків іноземного інвестування слід віднести створення в Україні сучасної інфраструктури, включаючи транспорт, технічно оснащене складське господарство, телекомунікації, ділову інфраструктуру (офіси, ділові центри, банки даних та інші об'єкти) та побутовий сервіс. Без цього практично неможливі перехід до повноцінного ринку та широкий розвиток міжнародної інвестиційної діяльності. Розвиток цієї сфери не тільки актуальний, але й досить привабливий для зарубіжних інвесторів, оскільки в ній, як правило, у відносно короткі строки окупаються початкові затрати й одночасно створюється сприятлива матеріальна основа для подальшої ділової активності іноземного капіталу. Акцент на коротких строках окупності початкових витрат при розгляді пріоритетів іноземного інвестування продиктований відомими причинами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізм управління логістичною інфраструктурою, на сьогоднішній день, є найменш дослідженою проблемою в галузі логістики, оскільки взагалі питання розвитку підприємств логістичної інфраструктури практично не знаходить уваги у науковій літературі. Здебільшого досліджуються питання логістичної інфраструктури в працях А.А. Алексахіна, І.Г. Смірнова, Ю.М. Цветкова, О.П. Кутах, М.В. Макаренко та ін. Поняття «логістична інфраструктура» серед науковців до нині так і не знайшло однозначності. Серед вітчизняних науковців концепція логістичної інфраструктури, її сутність та класифікація глибоко розроблена в науковій праці Є.В. Крикавським, де опрацьовані основні етапи організації та управління елементів логістичної інфраструктури [1].

Формулювання цілей статті. Завданням даної статті є висвітлення особливостей та перспектив створення логістичних парків в Сумській області та обґрунтування його впливу на збільшення іноземних інвестицій в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метою створення логістичного парку є залучення вітчизняних та іноземних інвестиційних ресурсів в розбудову економіки району, а саме: створення інфраструктури для розвитку промисловості та бізнесу; впровадження світових стандартів в сферу логістики в регіоні; створення належних умов надання складських послуг для підприємств, що здійснюють діяльність на території області. Ефективному функціонуванню логістичних парків сприятимуть: близькість основних транспортних коридорів (автомагістралі, залізниця, митниця); наявність робочої сили з прийнятним фаховим рівнем та вартістю; близькість до джерел підведення необхідних комунікацій; відсутність на території регіону сучасно облаштованих складських приміщень.

Для створення логістичної інфраструктури, зокрема логістичних парків в Сумській області існують всі передумови: область має вдале географічне положення (розташована

в центрі Європи, Сумщина – це територія між європейським ринком та Росією, межує з Брянською, Курською та Белгородською областями); наявність розвинутої транспортної інфраструктури (Територію Сумщини перетинають: міжнародна автомагістраль Київ-Москва; залізничні шляхи Київ-Москва, Дніпропетровськ - Санкт-Петербург. В області функціонують дві регіональні митниці (Сумська та Глухівська). На кордоні розташовано сім пунктів пропуску залізничним транспортом та шість – автомобільним. В обласному центрі – місті Суми функціонує аеропорт, в якому приймаються чартерні рейси); показник зовнішньоторговельного обороту підприємств області відображає стабільне зростання даного показника протягом останніх 5-ти років (цього року зовнішньоторговельний оборот підприємств області перевищив 1,5 млрд. дол. США); область готова запропонувати дві земельні ділянки для реалізації цього проекту, що розташовані вздовж автотраси Київ-Москва; активна діяльність в області крупних підприємств-виробників, в тому числі підприємств з іноземними інвестиціями (ВАТ "Крафт Фудз Україна" (компанія "Kraft Foods International", США), ВАТ "Шосткинський міськмолкомбінат" (група "Bell", Франція), ЗАТ "Слобожанська будівельна кераміка" (інвестиційний банк Raiffeisen Investment AG, Австрія), ТОВ "Керамейя" (компанія Horizon Capital, США)); щороку в області автомобільним та залізничним транспортом перевозиться близько 20 млн. тон вантажу.

На даний час пріоритетним є будівництво логістичного парку в Глухівському районі (рис.1):

- - можливі місця розміщення логістичного парку

Рис. 1. Карта територіального поділу Сумської області

- розташований у північній частині Сумської області, межує на сході з Курською, на північному сході з Брянською областями Російської Федерації. Протяжність державного кордону з Російською Федерацією становить 98 км. На кордоні розташовані 2 пункти

пропуску автомобільного транспорту: «Бачівськ» та «Катеринівка». Через територію району проходить міжнародна автомагістраль Київ-Москва;

- в районі зареєстровано 37 суб'єктів підприємницької діяльності з правом юридичної особи та 517 суб'єктів підприємницької діяльності фізичних осіб. В районі працюють 4 банківські філії та відділення, 6 страхових філій та відділень. Розроблені родовища корисних копалин: високоякісних кварцитів та родовище високоякісної крейди. На перехресті автодороги Київ-Москва є готельний комплекс «Гетьманський двір», пункт ДАІ. На відстані 2,5км розташоване м. Глухів – колишня Гетьманська столиця, це одне з найкрасивіших міст Сумщини, де проживає 36,1 тис. населення;

- район за обсягами прямих іноземних інвестицій займає 4 місце (2,1% від загального обсягу по області). На одного мешканця району припадає 129,2 дол. США прямих іноземних інвестицій;

- вдале географічне розташування сприяє встановленню тісних економічних зв'язків із партнерами сусідніх регіонів України та Росії. Країни-зовнішньоторговельні партнери району: Польща, Німеччина, Італія, Греція, Іспанія, Франція, Австрія, Чехія, Росія; зовнішньоторговельний оборот підприємств Глухівського району складає 5 млн. дол. США.

Проект створення логістичних парків передбачає: підведення комунікацій усіх типів, необхідних для організації процесу надання послуг; детальну забудову відведених земельних ділянок з облаштуванням сучасної інженерно-транспортної інфраструктури для розміщення на ній складських та адміністративних приміщень; побудову під'їзних шляхів, місць стоянки вантажного і легкового автотранспорту, зон навантаження-розвантаження, контролю доступу та ін. Реалізація проекту створення логістичного парку в Глухівському районі по автотранспортним перевезенням включає здійснення наступних заходів: оформлення земельно-правових документів, необхідних для реалізації даного проекту; розробка, узгодження та затвердження в установленому порядку проектної документації; будівництво та введення в експлуатацію виробничих та обслуговуючих об'єктів.

При будівництві логістичних центрів застосовуються сучасні конструктивні рішення: фундаменти – монолітні залізобетонні, каркаси – металеві, стіни – багат шарові стінові панелі типу сандвіч, перегородки – цегельні, крівлі – плоскі з організаційним внутрішніми водостоками.

Місце розташування та розміри земельної ділянки, ефективного планування даних території дозволяють назвати концепції розвитку логістичних парків раціональними. Виробничі зони зберігають принцип «гнучкості» (об'єднання технологічно подібних галузей промисловості та відокремлення під них необхідної площі під складські приміщення).

Ступінь готовності проекту: розроблена землепорядна документація, здійснено відведення земельних ділянок загальною площею бга та 13,8 га, забезпечено доступ до комунальної, авто- та залізнично-транспортної інфраструктури.

Сумській області належить значна роль в економічному та культурному житті держави. У регіоні сконцентрований потужний промисловий та науково-технічний потенціал, що забезпечує випуск конкурентоспроможних товарів світового рівня.

Для зовнішньої торгівлі регіону товарами у поточному році характерним є збереження тенденції до значного зростання експортних поставок (табл.1). Зовнішньоторговельний оборот області у 2008 році склав 1737,5 млн. дол. США і зріс на 64,5%, у порівнянні з 2007 роком. У 2008 році, порівняно з 2004, обсяг експорту зріс більш ніж в 2 рази і склав 1023,9 млн. дол. США. Намітилася тенденція до щорічного зростання імпорту. Він зростає навіть швидше, ніж експорт і в 2008 році він складає 713,6 млн. дол. США, тобто майже в

4 рази більше, ніж в 2004 році. Сальдо зовнішньої торгівлі позитивне і складає 310,3 млн. дол. США, в той час, як в цілому по Україні воно від'ємне. Коефіцієнт покриття експортом імпорту складає в 2008 році (по Україні – 0,79), що відповідає 6 місцю серед регіонів України.

Таблиця 1

Основні показники зовнішньої торгівлі в Сумській області

Показники	Роки					2008 до 2004	
	Обсяг, млн. дол. США					млн. дол. США	%
	2004	2005	2006	2007	2008		
Експорт	471,6	578,1	513,7	682	1023,9	552,3	217,1
Імпорт	187,9	255,7	277,4	374,5	713,6	525,7	379,8
Зовнішньо-торговельний оборот	659,5	833,8	791,1	1056,5	1737,5	1078	263,5
Сальдо зовнішньої торгівлі	283,7	322,4	236,3	307,5	310,3	26,6	109,4
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	2,5	2,3	1,9	1,8	1,4	-1,1 п.п.	57,2

Частка Сумської області в експортних поставках товарів України складає 1,3%, що відповідає 13 місцю серед регіонів України, за темпами приросту обсягів експорту – 11 місцю. Експортно-імпортні операції товарами у 2008 році область здійснювала з 106 країнами світу, серед яких Російська Федерація залишається провідним зовнішньо-торговельним партнером.

Питома вага країн СНД в експорті регіону залишається досить значною і складає 65,1%, інших країн світу – 34,9%. Найвагоміші обсяги експорту спрямовуються до Росії – 44,0% від загального обсягу, Німеччини – 4,8%, Узбекистану – 5,1%, Білорусі – 2,1%, Казахстану – 3,7%. Структура основних країн імпортерів товарів Сумщини показано на рис. 2.

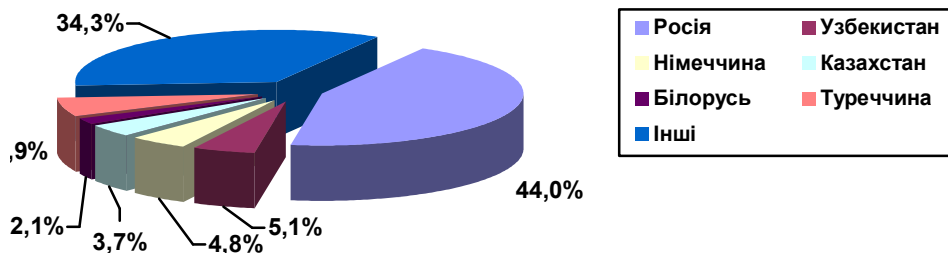

Рис. 2. Географічна структура експорту товарів Сумщини, 2008 р.

Звичайно, закономірним є те, що Сумська область експортує більшість своєї продукції до Росії, так як вона межує з нею. За п'ять зазначених років помітно зменшився обсяг експорту сільськогосподарських та продовольчих товарів області у РФ (борошна, зерна, цукру, спирту етилового, масла вершкового, консервів плодоовочевих тощо).

Особлива увага приділяється формуванню інвестиційного клімату, створенню умов для прискореного процесу інтеграції області до світового економічного співтовариства, встановленню нових партнерських зв'язків. Так, на 01.10.2009 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Сумській області становить 181,0 млн. дол. США, відповідно до цього показника регіон продовжує займати середні позиції в інвестиційному рейтингу України. На одну особу припадає 151,3 дол. США. Іноземні інвестиції надійшли з 35 країн світу і вкладені у 167 підприємств та організацій області. За обсягами іноземного капіталу, вкладеного в економіку Сумщини, лідерами є

Швейцарія, Кіпр, Британські Віргінські острови, США, Сполучене Королівство, Нідерланди, Франція та Росія (рис. 3). Цим країнам належить майже 96 % прямих іноземних інвестицій у регіоні.

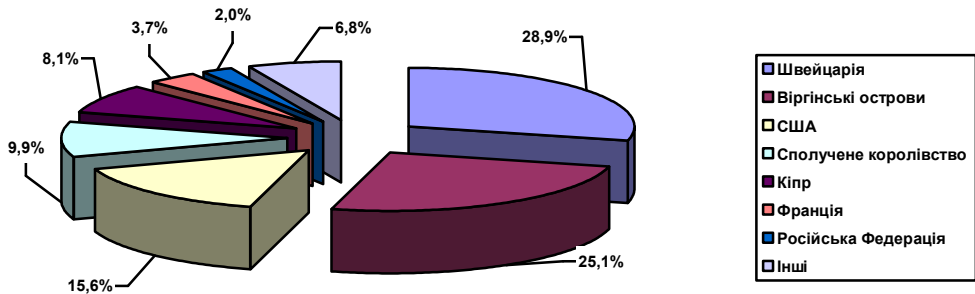

Рис. 3. Країни-інвестори Сумської області, 2008 р.

Сумщина – одна з найвигодніших територій для інвестування. Підтвердженням цього є успішна довготривала робота в регіоні іноземних інвестиційних компаній. Найбільш привабливі галузми для інвестування є машинобудування та виробництво харчових продуктів (51,0% та 18,7% відповідно). Найменше – розподіл та виробництво електроенергії, газу та води – лише 3,5%. Протягом 2009 року планується збільшити загальний обсяг прямих іноземних інвестицій до 248,3 млн. дол. США.

Протягом 2008 року в Сумській області успішно реалізуються інвестиційні проекти таких компаній, як ТОВ "Укрросгіпс", ТОВ "Собекс Україна", ТОВ "Голландська аграрна компанія", ТОВ СП "СлавАгро Нетвюк". Найбільш знаковим проектом є будівництво заводу з виробництва стінового клінкеру ТОВ "Керамейя", яке розпочалось у 2006 році. На даний час введено в експлуатацію I лінію заводу. Проект реалізується за кошти іноземної компанії Horizon Capital (США). Загальний обсяг інвестицій склав 11 млн. дол. США. ТОВ "Керамейя" спеціалізується на випуску клінкерної цегли та стінових матеріалів (керамічні блоки), проектна потужність з виробництва – 30 млн. шт. та 160 млн. шт. на рік відповідно. На підприємстві працює 120 чоловік.

Дослідження впливу обсягів іноземних інвестицій (X) на об'єм експорту продукції (Y) за останні 5 років(n) за рівнянням прямої дозволило отримати рівняння:

$$y=335,8+6x \quad (1)$$

Для визначення тісноти зв'язку між сумою інвестицій та обсягом експорту розрахуємо лінійний коефіцієнт парної кореляції за наступною формулою:

$$r = \frac{\overline{XY} - \overline{X} \cdot \overline{Y}}{\sigma_x \cdot \sigma_y} \quad (2)$$

$$\text{де } \sigma_x = \sqrt{\overline{X^2} - (\overline{X})^2}$$

$$\sigma_y = \sqrt{\overline{Y^2} - (\overline{Y})^2}$$

Підставивши значення в формулу отримаємо $\sigma_x = 10,7$, а $\sigma_y = 99,2$. Знаючи ці дані отримуємо коефіцієнт кореляції $r = 0,612$. Отже, коефіцієнт кореляції показує, що зв'язок між сумою іноземних інвестицій та обсягом експорту є суттєвим. Для того, щоб визначити надійність коефіцієнту кореляції розрахуємо критерій надійності по наступній формулі:

$$t_r = \frac{r}{\sigma_r}, \quad (3)$$

де σ_{κ} - середня помилка коефіцієнта кореляції і визначається за наступною формулою:

$$\sigma_{\kappa} = \frac{1 - r^2}{\sqrt{n}} \quad (4)$$

Провівши розрахунки отримали, що критерій надійності дорівнює 2,2. Дане значення свідчить про те, що зв'язок не надійний, так як $t_r < 3$. Для того, щоб визначити наскільки відсотків результативна ознака залежить від факторіальної визначимо коефіцієнт детермінації за наступною формулою:

$$D = r^2 * 100 \quad (5)$$

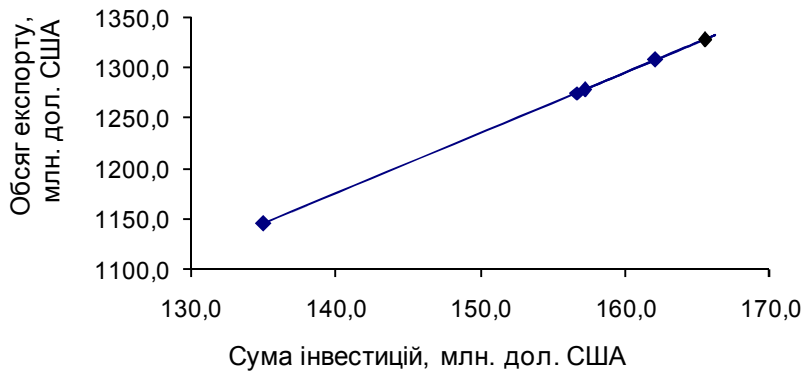

Рис. 4. Кореляційна залежність об'єму експорту від суми вкладених інвестицій

Таким чином об'єм інвестицій лише на 37,5% визначає суму експорту підприємств Сумської області, а інші 62,5% (100-37,5) – вплив невизначених факторів. Взаємозв'язок між розвитком логістичної інфраструктури та залученням іноземних інвестицій можна зобразити у вигляді рис. 5.

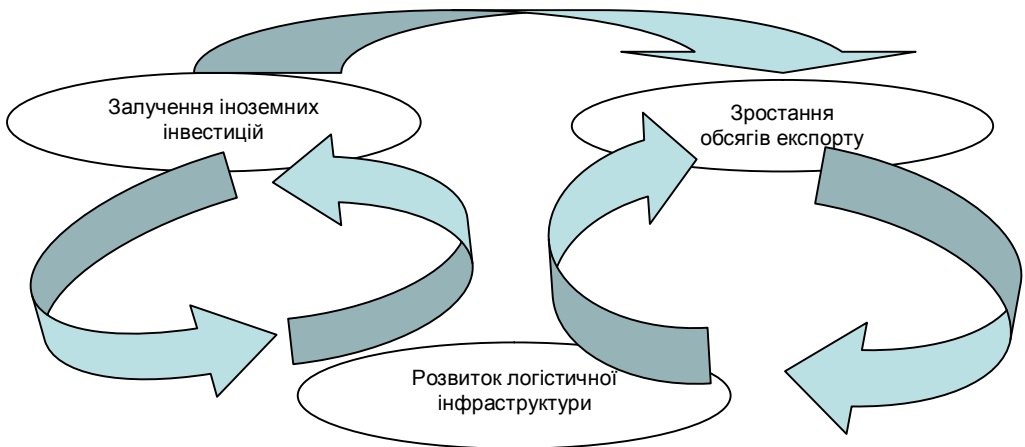

Рис. 5. Зв'язок між розвитком логістичної інфраструктури та залученням іноземних інвестицій

Цей зв'язок характеризується тим, що при залученні іноземних інвестицій в провідні підприємства області збільшується обсяг експорту продукції (за нашими розрахунками в 6 разів). Це призводить до того, що в регіоні необхідно розвивати логістичну інфраструктуру, яка в свою чергу призводить до збільшення іноземних інвестицій (чим краща логістична інфраструктура, тим сприятливішою для інвесторів становиться місцевість) та зростання обсягів експорту.

Висновки. На сьогоднішній день керівництво Сумської області має приділяти значну увагу розвитку інвестиційного співробітництва з Росією, бо саме їй належить пріоритет в інвестуванні області серед країн колишнього СРСР. Разом з тим слід визнати, що зацікавленість російських інвесторів надзвичайно низька. Помітний інвестиційний інтерес становлять харчова промисловість, виробництво будівельних матеріалів, торгівля, сільське господарство та паливна промисловість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крикавський Є.В. Логістичне управління /Є.В.Крикавський. – Л.: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005 - 683 с.
2. Смирнов І.Г. Логістика: просторово-територіальний вимір: Моногр./ І.Г. Смирнов. – К.: Обрії, 2004. – 335 с.
3. Статистичний щорічник Сумської області за 2004 рік./ Головне управління статистики у Сумській області – Суми: В-во „Консультант”, 2005 – 663 с.
4. Статистичний щорічник Сумської області за 2005 рік./ Головне управління статистики у Сумській області – Суми: В-во „Консультант”, 2006 – 673 с.
5. Статистичний щорічник Сумської області за 2006 рік./ Головне управління статистики у Сумській області – Суми: В-во „Консультант”, 2007 – 652 с.
6. Статистичний щорічник Сумської області за 2007 рік./ Головне управління статистики у Сумській області – Суми: В-во „Консультант”, 2008 – 670 с.

УДК 658

МОДЕЛИРОВАНИЕ СВОЙСТВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ЭКОНОМИЧЕСКИХ АГЕНТОВ В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

Кравченко С.А.

Постановка проблемы в общем виде. Адаптация в мезоэкономике является формой отражения сетевыми структурами воздействий гипер-, макро- и микросреды, стремящейся установить равновесие в рыночных связях. Рефлексия адаптации экономического механизма функционирования сельскохозяйственных предприятий включает в себя полноценный анализ всех механизмов рыночного взаимодействия (механизмов регулирования функционирования сельскохозяйственных предприятий, конкурентно-кооперационных взаимодействий, взаимодействий экономических агентов и других). Использование средств моделирования в изучении механизмов рыночного взаимодействия способствует точной, профессиональной и оперативной оценке ситуации в принятии управленческих решений по обеспечению конкурентных преимуществ и развитию адаптации экономического механизма функционирования сельскохозяйственных предприятий к условиям кризисного состояния социально-экономической системы в целом.

Анализ последних исследований и публикаций. Изучая особенности механизмов рыночного взаимодействия сельскохозяйственных предприятий в процессе адаптации в условиях рынка, учитывали позиции таких ученых-экономистов по проблемам адаптации и моделирования рыночных отношений, как А. Вареса, А. Овечко [1, с. 48–56], С. Виноградского [2, с. 12–18], Г. Клейнера [3, с. 8–32], А. Колесникова, А. Татуева [4, с. 94–117], Н. Кузубова [5, с. 11–141], В. Московкина, А. Журавки [6, с. 27–33], В. Петренко, В. Денисова [7, с. 3–32], Л. Сергеевой [8, с. 17–225], В. Стасюка [9, с. 17–189], А. Филипенко [10, с. 11–22], С. Чекинова [11, с. 8–13] и других. Результаты